

Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma 2021-2025 (FPAS) julkaistiin 17.3.2021.

Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain. Se sisältää keskeiset toimenpiteet, joilla vahvistamme Suomen ilmailujärjestelmän suorituskykyä ja kestävyyttä kaiken tyyppisiä toimintaympäristön muutoksia vastaan ja tuemme Suomen ilmailuun kohdistuvien riskien hallintaa.

Tällä tiedotteella kerrotaan FPASin keskeisistä lennonvarmistuksen (ANS) turvallisuustoimenpiteistä, velvoittavuudesta ja yhteistyöstä turvallisuuden edistämiseksi. Lennonvarmistusta koskevien toimenpiteiden taustalla on mm. kansallinen lennonvarmistuksen riskikuvatyö. Sitä tehdään yhteistyössä toimijoiden kanssa. Ole mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi.

Tutustu Suomen ilmailun turvallisuusohjelmaan, -suunnitelmaan ja suorituskykymittaristoon Traficom sivuilla (*hakusana FASP*). Pääset sinne [tästä linkistä](#).

Turvallisuutta yhteistyöllä – lennonvarmistuksen turvallisuustoimenpiteet

FPAS 2021-2025 toimenpiteet lennonvarmistuksen palveluntarjoajille

Erityisesti ANS-organisaatioita koskevat toimenpiteet:

- OPER.LOC.001.1, Hallinnan menetys lennolla (LOC-I)
- OPER.RE.002.1, Kiiptieltä suistuminen (RE)
- OPER.RWY.003.1, Paikalliset kiiptieturvallisuustiimit (LRST)
- OPER.RWY.003.2, Kiiptieturvallisuutta parantavat ratkaisut
- OPER.RI.004.1, Kiiptiepoikkeamat (RI)
- OPER.RI.004.2, Kiiptiepoikkeamat (RI) ja EAPPRI
- OPER.MAC.005.1, Ilmassa tapahtuvat ilma-alusten yhteentörmäykset (MAC)
- OPER.MAC.005.3, Ilmassa tapahtuvat ilma-alusten yhteentörmäykset (MAC) ja SESAR-ratkaisut
- OPER.CFIT.006.1, Ohjattavissa olevan ilma-aluksen törmäys maastoon (CFIT)

Lisäksi ANS-organisaatioita koskevat myös Traficom ja kaikkien toimijoiden vastulla olevat ao. toimenpiteet:

- SYS.001.1, Suomen ilmailun turvallisuusohjelma
- SYS.002.1, Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma
- SYS.003.1, Suomen ilmailun turvallisuuden suorituskykytavoitteet ja -mittarit
- SYS.004.1, Suomen ilmailun riskienhallinta
- SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa
- SYS.007.3, Uudet liiketoimintamallit
- SYS.008.1, Ilmailun kyberturvallisuus
- SYS.HECO.003, Matalalentoverkoston kehittäminen

FPAS sisältää hyödyllistä tietoa kansallisen ja EASA-tason turvallisuustyöstä. ANS-organisaatioiden on käsiteltävä heidän vastuulleen osoitetut FPAS-toimenpiteet ja toteutettava ne tarvittavilta osin. Alla on otettu esimerkkinä toimenpide *SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa*. Tässä tiedotteessa kerrotaan tarkemmin, mitä se yksittäisen ANS-organisaation kannalta tarkoittaa.

FPAS-toimenpide *SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa*

Ei EPAS-viitettä: Alla oleva toimenpide on määritelty kansallisesti tunnistettujen toimenpidetarpeiden pohjalta

Toimenpide:

Ilmailun organisaatioiden toimintaa kehitetään jatkuvasti. Traficomın suorittamassa toimijoiden SMS:n muutoksenhaallintaprosessien (MoC) vaikuttavuuden ja tehokkuuden arvioinnissa on havaittu, että prosessi ei vielä kaikilta osin tehokkaasti tue muutoksesta aiheutuvien uhkien tunnistamista ja niihin liittyvää riskienhallintaa. Toimijoiden on varmistettava, että;

- organisaatiolla on asianmukainen muutoksenhaallintaprosessi, mukaan lukien tarvittava henkilöstön koulutus,
- organisaatio tunnistaa käsittelyä edellyttävät muutokset. Johto informoi muutoksista etukäteen, jotta ne ehditään käsitellä ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ennen muutoksen toteuttamista,
- muutoksenhaallintamenettelyn suoriutumisesta auditoidaan sisäisesti osana SMS-järjestelmää,
- muutoksenhaallintamenettelyn suoriutuminen pystytään todentamaan

Traficom arvioi omassa valvonnassaan toimijoiden SMS-järjestelmän MoC-toiminnon ja sisäisen auditoinnin suoriutumista. Arvioinnissa otetaan huomioon myös se, miten organisaatio on tunnistanut ja käsitellyt koronapandemian aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä ja organisaation toiminnassa niin pandemian aikana kuin siitä palautumisvaiheessa.

Toimenpiteen tavoite:

Varmistaa, että ilmailun toimijat toteuttavat MoC-prosessin oikea-aikaisesti ja kattavasti sekä tunnistavat omassa toiminnassaan ne muutokset, jotka vaativat MoC-prosessin aktivoimista.

Toteutuksen vastuutaho:

Ilmailun organisaatiot
Traficom

Aikataulu ja lopputuote

2019-2022

(Part-CAMO mukaisten organisaatioiden osalta toimenpiteitä edellytetään lopullisen Part-CAMO mukaisen toimiluvan myöntämisestä lähtien). Toimijoilla on hyvällä vaikuttavuudella toimiva muutoksenhaallintamenettely, jonka toimivuus on todennettavissa.

Toteutuksen tilanne

Toimenpide käynnissä. Havaintojen perusteella valvonnan painopisteenä ovat MoC-prosessin kuvaus, riskiarviota edellyttävien muutosten oikea-aikainen tunnistaminen, muutosprosessin edetessä tapahtuva riskienhallinta (tehtyjen riskiarvioiden päivittäminen) ja muutoksenhaallinnan kattava toteutus.

Mikä on kansallinen riskikuva ja mitä hyötyä siitä on?

Kansallisen riskikuvan tavoitteista ja ylläpidosta kerrotaan tarkemmin Suomen ilmailun turvallisuusohjelma FASPin luvussa 2.6. (FASP versio 7.0 on julkaistu 10.12.2020). Pähkinäkuoressa se tarkoittaa Suomessa lennonvarmistuksen osalta sitä, että riskikuvatyössä pyrimme tunnistamaan **keskeiset lennonvarmistuksen uhat, myös ennakoiden tulevia muutoksia**. Sen jälkeen **arvioimme uhkiin liittyvän riskitason**. Lopputuloksena sekä viranomaisen että ANS-organisaatiot saavat **tietoa oman riskiperusteisen turvallisuustyönsä ja turvallisuutta parantavien toimenpiteidensä pohjaksi**. Keskeisten uhkien ja riskitason lisäksi saamme tietoa siitä, mitkä asiat Suomessa ovat hyvällä tasolla. Tämä on tärkeää, jotta voimme jatkaa hyvää **työtä vahvuuksien ylläpitämiseksi**. Työn tuloksia hyödynnetään päivittäisessä työssä. Vuositasolla tulokset vaikuttavat turvallisuussuunnitelman toimenpiteisiin.

Lennonvarmistuksen riskikuvatyötä tehdään yhteistyössä toimijoiden kanssa. Viimeisin Traficomın ja ANS-toimijoiden sekä Ilmatieteen laitoksen kanssa pidetty yhteinen riskipaja järjestettiin koronatilanteen takia etätilaisuutena 19.11.2020. Ole jatkossa mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi.

Miten organisaation pitäisi käsitellä FPAS-toimenpiteet?

Riskienhallinnan näkökulmasta toimijan on tunnistettava toimintansa turvallisuuteen liittyvät uhat ja hallittava niihin liittyviä riskejä. Riskienhallinta on osa organisaatioiden turvallisuudenhallintajärjestelmää. Kansallisen tason toimenpiteet tukevat organisaation omaa riskienhallintaa.

Esimerkiksi ANS-organisaatioita koskevissa toimenpiteissä käsitellään useita EU-tasolta tai kansallisesta riskikuvatyöstä esiin nousseita uhkia sekä vahvistettavia tai ylläpidettäviä järjestelmätason suojausja. FPASissa esiin nostetut uhat tulee käydä läpi ja varmistaa, onko kyseisiä uhkia tunnistettu organisaation omassa riskienhallinnassa. Jos ko. uhat löytyvät jo uhka/riskirekisteristä tulee varmistaa, että niiden käsittely sekä päätökset tarvittavista toimenpiteistä ja vaikutusten seurannasta ovat ajan tasalla. Jos FPAS-toimenpiteessä on uhkia, joita toimija ei ole aiemmin tunnistanut, on tarpeen arvioida, liittyvätkö kyseiset uhat organisaation omaan toimintaan. Organisaation tulee käsitellä omaan toimintaansa liittyvät uhat omassa riskienhallintaprosessissaan vastaavasti, kuin se käsittelee itse tunnistamansa uhat. Riskienhallintaan kuuluu, että organisaatio on ottanut kantaa siihen, ovatko uhkiin liittyvät toimijaa koskevat riskit hallinnassa ko. organisaation toiminnassa ja dokumentoinut perustelut (evidence of risk controls).

Yksi tärkeä turvallisuudenhallintajärjestelmän tietolähde on organisaatioiden oma poikkeamaraportointi. Jokaiselle organisaatiolle tapahtuu kuitenkin vain rajallinen määrä satunnaisia poikkeamia. Kaikille organisaatioille on tärkeää etsiä hyödyllistä lisätietoa myös muista tietolähteistä. Kansallisen riskikuvatyön tulokset ja esimerkiksi FPAS-toimenpiteet ovat myös organisaatioiden työn tukemista. Niiden avulla kootaan kansallisella tasolla tärkeä turvallisuustietoa yhteen ja jaetaan sitä kaikkien toimijoiden hyödynnettäväksi.

On hyvä muistaa, että FPAS-toimenpiteisiin nostetut uhat tai järjestelmätason suojaukset koetaan kansallisella tasolla tärkeiksi; haluamme varmistaa, että kaikilla ANS-toimijoilla uhkiin liittyvät riskit ovat hallinnassa ja suojaukset toimivia. Kansallisissa riskikuvissa tai FPAS-toimenpiteissä ei oteta kantaa yksittäisen organisaation riskitasoon tai suoriutumiseen. Yksittäinen toimija voi suhtautua FPASissa esiin nostettuihin uhkiin ns. muistilistan tavoin ja varmistaa, että omassa organisaatiossa ko. asiat ovat kunnossa.

Mistä löytyy lisätietoa lennonvarmistuksen palveluntarjoajille

Alla olevilta sivuilta löydät lennonvalmistukseen liittyvää ohje- ja muuta materiaalia:

- Traficom sivuilta www.traficom.fi
 - Traficomin [Lennonvarmistus ja ilmatila-sivu](#)
 - FASP-asiat sivulta [Suomen ilmailun turvallisuusohjelma, -suunnitelma ja suorituskykymittarit](#)
 - Traficomin [Lentoturvallisuusilmoitussivut](#) (onnettomuuksista, vaaratilanteista ja poikkeamista ilmoittaminen)
 - Suomen ilmailun turvallisuustilanne: [Liikennefakta-sivut](#)
 - [Ilmailun turvallisuustietoa kootusti](#)
 - [Ilmailun pääsivu](#)
- EASAn sivuilta:
 - [EASAn turvallisuuden edistämisen \(safety promotion\) sivut](#)
 - [EASAn Air Traffic Management-sivut](#)
- [Skybrary](#)